महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीच्या सन २०२४-२५ या वर्षाच्या पुरस्कार घोषित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. हिंसाअ ७०२५(१३)/प्र.क्र.९४(ई.क्र.१०२३८७३)/सां.का.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक: १२ मार्च, २०२५

संदर्भ :- १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र. हिंसाअ ७०१९ (१४)/प्र.क्र.१८८/सां.का.४, दि. १८ सप्टेंबर, २०१९.
२) सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी, सिंधी, गुजराती यांचे पत्र क्र. जा.क्र./मराहिंसाअ/५०९-५१० /२०२५, दि.०३/०३/२०२५.

प्रस्तावना :-

हिंदी भाषेच्या प्रचार - प्रसारासाठी महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीची उपर्निर्दिष्ट क्र १ अन्वये नियमावली निर्गमित करण्यात आलेली आहे. या नियमावलीनुसार महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीच्या योजनांपैकी पुरस्कार योजना ही अत्यंत महत्त्वपूर्ण योजना असून सदर योजनेन्वये हिंदी साहित्य क्षेत्रात मोलाचे कार्य व भरीव कामगिरी योगदान देणाऱ्या साहित्यिकांना तसेच प्रतिवर्षी उत्कृष्ट वाङमय निर्मितीकरिता लेखकांना उत्तेजन देण्यासाठी पुरस्कार देऊन सन्मानित करण्यात येते. त्या अन्वये महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीद्वारे सन २०२४-२५ या वर्षाकरिता निवडण्यात आलेल्या पुरस्कार्थी व पुरस्कारांच्या रक्कमेस मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीच्या २०२४-२५ या आर्थिक वर्षातील पुरस्कारार्थी व संबंधित पुरस्कारांची रक्कम रू. ३०,००,०००/- (अक्षरी तीस लक्ष फक्त) या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. पुरस्कारार्थी व पुरस्काराची रक्कम याबाबतचा सविस्तर तपशिल सोबतच्या विवरणपत्र - अ मध्ये दर्शविण्यात आलेला आहे.

०२. सदरचा खर्च हा मागणी क्र.झेडडी-२ प्रधान लेखाशीर्ष-२२०५ कला व संस्कृती, १०२ कला व संस्कृती यांचे प्रचालन (०८) (०१) हिंदी अकादमीची आस्थापना (कार्यक्रम) (२२०५ १६८८) ०५ - बक्षिसे या लेखाशिर्षाखाली सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षी उपलब्ध असलेल्या अनुदानातून “सशर्त” मंजूर करण्यात येत आहे.

०३. यासाठी, सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी, सिंधी, गुजराती साहित्य अकादमी यांना नियंत्रण अधिकारी तसेच आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

०४. सदर खर्चास वित्त विभाग शासन निर्णय क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/विनिमय, भाग-२, दि.१७ एप्रिल, २०१५, उपविभाग ३, अ.क्र. ४ परिच्छेद क्र. २७(२) (अ) अन्वये प्रशासकीय विभागास प्राप्त अधिकारानुसार मान्यता देण्यात येत आहे.

०५. सदर प्रकरणी वित्त विभागाच्या शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि. २५ जुलै, २०२४ व १२ फेब्रुवारी, २०२५ मधील सर्व परिच्छेद परीशिष्टातील अटींनुसार कार्यवाही करण्याची जबाबदारी सहसंचालक तथा सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य हिंदी, सिंधी, गुजराती साहित्य अकादमी, मुंबई यांची राहील.

०६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. २०२५०३१२१८५७४७३०२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

BALASAHEB
ISHWAR SAWANT

Digitally signed by BALASAHEB ISHWAR SAWANT
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=TOURISM AND CULTURAL AFFAIRS DEPARTMENT,
2.5.4.20=79fcecc76dd8693a7bfcec682ee63eee2edaf06ba586ac71715d8e6ba4d62fbe, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=327FE83917B9691D96F2C6AEB03B51A86A595CCAC9264923EA4CD090FFD03E83, cn=BALASAHEB ISHWAR SAWANT
Date: 2025.03.12 18:59:34 +05'30'

(बाळासाहेब ईश्वर सावंत)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१.मा. मंत्री (सांस्कृतिक कार्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य यांचे स्वीय सहाय्यक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
३. उप सचिव (सां.का.) यांचे स्वीय सहाय्यक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
४. सह संचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी, सिंधी, गुजराती साहित्य अकादमी, ओल्ड कस्टम हाऊस, विकास विभाग इमारत, शहिद भगतसिंग मार्ग, मुंबई ४०० ००१.
५. कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
८. महालेखापाल (लेखा परीक्षा) - १ महाराष्ट्र, मुंबई
९. महालेखापाल (लेखा परीक्षा) - २ महाराष्ट्र, नागपूर
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) - १ महाराष्ट्र, मुंबई
११. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)- २ महाराष्ट्र, नागपूर
१२.निवड नस्ती, सां.का.४.

महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमी, मुंबई

सन २०२४-२५

विवरणपत्र - अ

अ) अखिल भारतीय सन्मान जीवन गौरव पुरस्कार (प्रत्येकी दोन लाख रूपये)			
अ.क्र.	पुरस्काराचे नाव	पुरस्कार विजेत्यांची नावे	पुरस्काराची रक्कम
१	महाराष्ट्र भारती अखिल भारतीय हिंदी सेवा पुरस्कार	श्री. रामकृष्ण सहस्त्रबुध्दे	रू.२,००,०००/-
२	डॉ. राममनोहर त्रिपाठी अखिल भारतीय हिंदी सेवा पुरस्कार	प्रो.डॉ. श्रीराम परिहार	रू.२,००,०००/-

ब) राज्य स्तरीय सन्मान जीवन गौरव पुरस्कार (प्रत्येकी एक लाख रूपये)			
अ.क्र.	पुरस्काराचे नाव	पुरस्कार विजेत्यांची नावे	पुरस्काराची रक्कम
१	छत्रपती शिवाजी महाराज राष्ट्रीय एकता पुरस्कार	श्री. राजेश कुमार मिश्र उर्फ राजेश विक्रांत	रु. १,००,०००/-
२	साने गुरूजी राष्ट्रीय एकता पुरस्कार	श्री. ऋषिकुमार मिश्र	रु. १,००,०००/-
३	पद्मश्री अनंत गोपाल शेवडे हिंदी सेवा पुरस्कार	डॉ. संजय सिंह	रु. १,००,०००/-
४	डॉ. उषा मेहता हिंदी सेवा पुरस्कार	डॉ. सुस्मिता भट्टाचार्य	रु. १,००,०००/-
५	गजानन माधव मुक्तिबोध मराठी भाषी हिंदी लेखक पुरस्कार	प्रो. (डॉ) विजयकुमार रोडे	रु. १,००,०००/-
६	कांतीलाल जोशी इतर हिंदी भाषी हिंदी लेखक पुरस्कार	गीता माणेक	रु. १,००,०००/-
७	व्ही शांताराम ललित कला हिंदी विशिष्ट सेवा पुरस्कार	श्री. अखिलेंद्र मिश्र	रु. १,००,०००/-
८	सुब्रमण्य भारती हिंदी सेतु विशिष्ट सेवा पुरस्कार	श्रीमती शीला डोंगरे	रु. १,००,०००/-

क) विधा पुरस्कार

१. संत नामदेव पुरस्कार (काव्य)				
अ.क्र.	पुरस्कार विजेत्यांची नावे	पुस्तकाचे नाव	श्रेणी	रक्कम
१	श्री. अमर कृपाशंकर त्रिपाठी	अमराई	स्वर्ण	रु.७५,०००/-

२	श्री. सत्यदेव विजय सिंह (सत्यदेव विजय)	शिवराय	रजत	रु.५०,०००/-
३	श्री. ठा. भरत सिंह	सजनी	कांस्य	रु.२५,०००/-
२. जैनेन्द्र कुमार पुरस्कार (उपन्यास)				
१	श्री. वीरेन्द्र ओझा	इलाहाबाद डायरी - एक ग़ैर मामूली दास्तान	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	श्रीमती रेखा बैजल	अज्ञेय	रजत	रु.५०,०००/-
३	कोत्तापल्ली लता - (लता तेजेश्वर "रेणुका")	लहराता चाँद	कांस्य	रु.२५,०००/-
३. मुंशी प्रेमचंद पुरस्कार (कहानी)				
१	श्यामलता गुप्ता	ममता का आँचल	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	श्री. हरि मृदुल	हंगल साहब, जरा हँस दीजिए	रजत	रु. ५०,०००/-
३	पारमिता षड़ंगी (अर्चना मिश्र)	सम्बित के पास जब मैं नहीं थी	कांस्य	रु.१२,५००/-
४	डॉ. वर्षा पुनवटकर	अनुभव की पोटली		रु.१२,५००/-
४. आचार्य रामचंद्र शुक्ल पुरस्कार (निबंध)				
१	श्रीमती अलका रागिनी	क्षितिज के उस पार	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	डॉ. आभा सिंह	हम अंधन के अंध हमारे	रजत	रु.५०,०००/-
३	डॉ. फ़य्याज़ अहमद फ़ैज़ी	फलों में रंग भरे	कांस्य	रु.२५,०००/-
५. आचार्य नंददुलारे वाजपेयी पुरस्कार (समीक्षा)				
१	डॉ. अवधेश कुमार राय	चिंतन के विविध आयाम	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	डॉ. सुधीर वाघ	समकालीन हिन्दी नाटकों में कथ्य और शिल्प	रजत	रु.५०,०००/-
३	प्रो. डॉ. बालाजी श्रीपती भुरे	हिंदी साहित्य : शोध सरिता	कांस्य	रु.२५,०००/-
६. मामा वरेरकर पुरस्कार (अनुवाद)				
१	श्री. सेवक नैयर	बोलें तो मोदी जैसे	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	श्री. शेषनारायण उर्फ शशि मुरलीधर निघोजकर	छत्रपति श्री शिवराय	रजत	रु.५०,०००/-
३	डॉ. प्रेरणा उबाळे	शुन:शेप	कांस्य	रु.२५,०००/-
७. होमी जहांगीर भाभा पुरस्कार (वैज्ञानिक तकनीकी)				
१	डॉ. अमरीश सिन्हा	संतुलित पर्यावरण : समृध्द जीवन	रजत	रु.५०,०००/-

८. पं.महावीर प्रसाद द्विवेदी पुरस्कार (हिंदी भाषा संबंधी लेखन)				
१	डॉ. मनोज पाण्डेय	प्रयोजनमूलक हिन्दी प्रयोग और प्रकृति	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	डॉ. मीना राजपूत	अंतर-तम-ज्ञान	कांस्य	रु.२५,०००/-
९. विष्णुदास भावे पुरस्कार (नाटक)				
१	डॉ. पूजा हेमकुमार अलापुरिया (हेमाक्ष)	हिंदी के बाल नाटक	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
१०. काका कालेलकर पुरस्कार (जीवनी – परक साहित्य)				
१	डॉ. राजेंद्र प्रताप सिंह	श्री ऊँ साई राम	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	श्री. मांगीलाल जगमालाराम बिश्नोई	गुरु जाम्भोजी	रजत	रु.५०,०००/-
३	श्री. भगवान वैद्य (प्रखर)	... रुको नहीं पथिक	कांस्य	रु.२५,०००/-
११. बाबूराव विष्णु पराडकर पुरस्कार (पत्रकारिता – कला)				
१	डॉ. शैलेंद्र दुबे	समकालीन हिंदी पत्रकारिता-भाषा और शिल्प	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
१२. सोहनलाल द्विवेदी पुरस्कार (बालसाहित्य)				
१	रीता अमर कुशवाहा	हँसता बचपन	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	श्री. विपुल सेन (कवि विपुल लखनवी)	विपुल के ५१ बालगीत	रजत	रु.५०,०००/-
३	श्रीमती रोचिका अरुण शर्मा	सिध्दू बन गया जादूगर	कांस्य	रु.२५,०००/-
१३. फणीश्वरनाथ रेणू पुरस्कार (लोकसाहित्य)				
१	श्री. मदन गोपाल गुप्ता (अकिंचन)	मेरे हनुमान सुजान बली	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	सौ. हेमलता मिश्र "मानवी"	सप्तपर्णी	रजत	रु.५०,०००/-
३	श्री. शामराव नारायणराव रावले (श्याम रावले "सुंदर")	हमारी संस्कृति हमारा जीवन	कांस्य	रु.२५,०००/-
१४. शशिभूषण वाजपेयी हिंदी लेखक पुरस्कार (राष्ट्रभक्ती पर आधारित लेखन)				
१	श्री. कृष्ण प्रकाश	ट्रस्ट वर्दी	स्वर्ण	रु.७५,०००/-
२	रेणु शर्मा	भारत वसुंधरा	रजत	रु.५०,०००/-
३	श्री. प्रतीक राजीव मिश्रा (कुमार प्रतीक)	भारत के शौर्य पुरुष	कांस्य	रु.२५,०००/-